Nr. 195. Śmigiel, wtorek 29 sierpnia 1922. Rok 32.

ORĘDOWNIK ŚMIGIELSKI

Wychodzi codziennie z wyjątkiem świąt. — Przedpłata miesięcznie z przynoszeniem 260 mk., W agencjach miesięcznie 240 mk. Numer pojedyńczy 15 mk. niedzielny 20 mk. TELEFON nr. 65 Skrzynka poczt. 13.

OGŁOSZENIA STAROSTWA, KOMISARJATÓW, MAGISTRATÓW ORAZ WŁADZ POLICYJNYCH SĄ PRAWOMOCNE.

Cena ogłosz.: za 1-łam. wiersz petyt. 50 mk., w części urzędowej lub reklamowej 100 mk. Adr. Admin. i Red. Śmigiel - Wielkopolska. Poczt. kont. czek. A. Klóskowski w Poznaniu nr. 200 363, w Wrocławiu (Breslau) nr. 7283.

Ogłoszenie

podziału powiatu śmigielskiego na obwody głosowania z podaniem lokali wyborczych i lokali urzędowania Obwodowych Komisyj Wyborczych dla przeprowadzenia wyborów do Sejmu i Senatu w listopadzie 1922.

L. bieżąca obwodu głosowania	Miejscowości, należące do obwodu głosowania	Lokal wyborczy	Lokal urzędowania Obwodowej Komisji Wyborczej
1	Śmigiel (miasto): ulice: Lipowa, Podgórna, Nowy Rynek, Sienkiewicza, Jana Sobieskiego, Farna, Szkolna, Matejki, Jagiellońska, Zielona, Północna, Lazaretowa, Polna, Nowa, Kościańska	Szkoła ewang.	Ratusz Śmigiel
2	Śmigiel (miasto): ulice: Św. Wita, Mickiewicza, Kilińskiego, Młyńska, Ogrodowa, Południowa, Leśna, Zdrojowa, Półwiejska, Wodna, Poprzeczna, Osady, Podgórze, Uliczka	Szkoła katolicka	Ratusz Śmigiel
3	Wielichowo (miasto)	Ratusz Wielich.	Ratusz Wielichowo
4	Bojanowo Stare, gmina i dwór	Szkoła	Sołectwo gminne
5	Bruszczewo	Szkoła	Sołectwo gminne
6	Glińsko	Sołectwo	Sołectwo gminne
7	Gniewowo	Sołectwo	Sołectwo gminne
8	Górka duchowna, gmina i dwór oraz folwark Ludwipole	Szkoła	Sołectwo gminne
9	Karmin, gmina, folwark i Chełkowo	Szkoła	Sołectwo gminne
10	Koszanowo, gmina i dwór	Szkoła	Sołectwo gminne
11	Lipno Stare i Nowe	Szkoła Lipno St.	Sołectwo gminne
12	Nietążkowo gmina i obszar dworski	Szkoła	Sołectwo gminne
13	Olszewo	Szkoła	Sołectwo gminne
14	Przysieka Stara, gmina i dwór oraz folwark Brzeziny	Szkoła	Sołectwo gminne
15	Popowo Wonieskie gmina, Witosław dwór i folwark Adamowo	Szkoła	Sołectwo gminne
16	Radomicko gmina i leśniczówka Błotkowo	Szkoła	Sołectwo gminne
17	Ratowice	Sołectwo	Sołectwo gminne
18	Robaczyna	Szkoła	Sołectwo gminne
19	Spławie gmina i dwór	Szkoła	Sołectwo gminne
20	Sulejewo gmina, dwór i folwark Pustopole	Szkoła	Sołectwo gminne
21	Sierpowo	Szkoła	Sołectwo gminne
22	Targowisko	Szkoła	Sołectwo gminne
23	Wyderowo gmina z leśniczówką i Smolno	Szkoła	Sołectwo gminne
24	Wonieść gmina i dwór	Szkoła	Sołectwo gminne
25	Zygmuntowo i Jezierzyce	Sołectwo	Sołectwo gminne
26	Żydowo, Parsko i folwark Żydowo	Sołectwo	Sołectwo gminne
27	Augustowo	Sołectwo	Sołectwo gminne
28	Dębsko	Szkoła	Sołectwo gminne
29	Prochy gmina, dominjum i leśniczówka	Szkoła	Sołectwo gminne
30	Piotrowo	Sołectwo	Sołectwo gminne
31	Pruszkowo	Szkoła	Sołectwo gminne
32	Gradowice	Szkoła	Sołectwo gminne
33	Kluczewo gmina, dwór z folwarkami	Szkoła	Sołectwo gminne
34	Łubnica gmina, Łubnica folwark, Wielichowo dwór z folwarkami	Szkoła	Sołectwo gminne
35	Siekowo gmina, dwór z leśniczówką	Szkoła	Sołectwo gminne
36	Siekówko gmina, dwór z leśniczówką	Szkoła	Sołectwo gminne
37	Śniaty	Szkoła	Sołectwo gminne
38	Trzcinica	Szkoła	Sołectwo gminne
39	Wilkowo Polskie gmina i Bielawy Wilkowie Polsk. dwór z folwark.	Szkoła	Sołectwo gminne
40	Zielęcin gmina i dwór	Szkoła	Sołectwo gminne
41	Ziemin gmina, dwór z leśniczówką	Szkoła	Sołectwo gminne
42	Reńsko gmina i leśniczówka	Szkoła	Sołectwo gminne
43	Cykówiec gmina, Cykowo dwór z folwarkiem Cykówko	Szkoła	Mieszk. przewod.
44	Goździchowo gmina, dwór z folwarkiem Puszczykówko	Szkoła	Mieszk. przewod.
45	Jaskółki	Sołectwo	Sołectwo gminne
46	Kamieniec gmina i dwór	Szkoła	Sołectwo gminne
47	Karczewo gmina i dwór z folwarkami Jaskółki i Płastowo	Szkoła	Mieszk. przewod.
48	Kowalewo	Szkoła	Sołectwo gminne
49	Łubiechowo	Szkoła	Sołectwo gminne
50	Łęki Wielkie gmina i dwór Kotusz gmina i dwór Łęki Małe	Szkoła	Mieszk. przewod.
51	Parzęczewo gmina dwór z folwarkiem Wąbiewo	Szkoła	Mieszk. przewod.
52	Wąbiewo gmina	Sołectwo	Sołectwo gminne
53	Puszczykowo Puszczykówiec	Sołectwo	Sołectwo gminne
54	Ujazd huby gmina, dwór z folwarkiem, Lechowo i Kowalewo	Sołectwo	Mieszk. przewod.
55	Wilanowo gmina	Szkoła	Sołectwo gminne
56	Wolkowo gmina i folwark	Szkoła	Sołectwo gminne
57	Barchlin gmina i dwór i folwark Brzeźniak	Szkoła	Sołectwo gminne
58	Białcz Nowy Białcz Stary Jeligowo Skoraczewo Prętkowice i leśniczówka Księginki.	Szkoła Białcz N.	Sołectwo gminne
59	Biskupice gmina i folwark Katarzynki	Szkoła	Sołectwo gminne
60	Boguszyn gmina i dwór oraz Błotkowo młyn	Szkoła	Sołectwo gminne
61	Boszkowo gmina i dwór	Sołectwo dworskie	Sołectwo dworskie
62	Brońsko	Sołectwo	Sołectwo gminne
63	Bucz gmina i dwór i folwark Dębina	Szkoła	Sołectwo gminne
64	Czacz gmina dwór i folwark Nadolnik	Szkołakołokościoła	Sołectwo gminne
65	Charbielin i Trzebidza	Sołectwo	Sołectwo gminne
66	Dłużyna gmina i folwark	Szkoła	Sołectwo gminne
67	Karsznice gmina i folwark oraz Księginki	Szkoła	Sołectwo gminne
68	Machcin gmina i dwór	Szkoła	Sołectwo gminne
69	Morownica gmina dwór Sikorzyn i Stare Szczepankowo	Szkoła	Sołectwo gminne
70	Nowa Wieś i Antoniewo	Sołectwo gminne	Sołectwo gminne
71	Szczepankowo Nowe	Sołectwo	Sołectwo gminne
72	Poladowo	Szkoła	Sołectwo gminne
73	Poświętno	Szkoła	Sołectwo gminne
74	Popowo Stare gmina i dwór	Szkoła	Sołectwo gminne
75	Przysieka Polska gmina i folwark	Sołectwo	Sołectwo gminne
76	Skarzyn i Sokołowo	Sołectwo	Sołectwo gminne
77	Sączkowo	Szkoła	Sołectwo gminne
78	Widziszewo	Sołectwo	Sołectwo gminne
79	Żegrówko, Żegrowo i folwark Nowy Świat.	Szkoła	Sołectwo gminne

Śmigiel, dnia 26 sierpnia 1922 r.

Starosta, Kopczyński.

Znaleziono jedno prosie.

Śmigiel, dnia 25. sierpnia 1922 r.
Urząd policyjny
w z. Olęderczyk.

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA,

za którą Redakcja bierze odpowiedzialność.

Olbrzymi Zjazd Delegatów Związku Lud.-Nar.

Zjazd Delegatów Związku Lud.-Nar. w Poznaniu przewyższył swą ilością uczestników dotychczasowe inne Zjazdy.

Olbrzymi pochód poprzedzony kilkadziesięcioma tablicami z rozmaitemi napisami jak np.: „Precz z nierządem" itp. — ruszył po skończonem nabożeństwie z kościoła farnego na Piekary do Teatru Narodowego, którego sala z wielką biedą zmieściła kilka tysięcy delegatów.

Na sali ścisk niebywały. Punktualnie o godz. 11-tej przewodniczący Zjazdu dr. Krysiewicz zagaił obrady powitaniem gości z Królewstwa, G. Śląska, Litwy, Pomorza i Małopolski, dowodząc o nierozerwalnej spójni, jaka jest w tym Związku skoro wszystkie niemal Koła wysłały swych delegatów z całej Rzeczypospolitej Polski.

W końcu poświęciwszy kilka gorących słów niedawno w nikczemny sposób zamordowanego śp. Bolesławowi Marchlewskiemu dodał, że ciało Jego w ziemi, lecz duch między nami. Zebrani w skupieniu wysłuchawszy to wspomnienie pośmiertne uczcili pamięć Zmarłego przez powstanie.

Następnie wygłosił bardzo obszerny referat: „Jak dotąd Polską rządzono pod względem politycznym" poseł dr. Marjan Seyda.

Mówca przechodząc od samego powstania Polski od pierwszych rządów Moraczewskiego aż do obecnej chwili dowiódł, że w Polsce rządzono niżej wszelkiej krytyki, że wyrzekano się Cieszyna, Lwowa i Wilna a w końcu i G. Śląska i gdyby nie patrjotyczny lud polski na tych ziemiach a zwłaszcza na G. Śląsku, który obficie spławił się w krwi swojej serdecznej, sprawa przynależności tej prastarej ziemi piastowskiej byłaby przepadła. Zasługa, że przynajmniej ten krawędź ziemi włączony do Polski jest wyłącznie tego ludu z Wojciechem Korfantem na czele. (Burza oklasków, wszyscy powstają z miejsc).

Krytykując następnie rządy Naczelnika Państwa jako największego zwierzchnika, który powinien stać na straży naszych praw konstytucyjnych — dodał, że ten nie wiedział nawet tego, co nocny stróż powinien wiedzieć. (Brawa i oklaski).

Po referacie politycznym wygłosił pod powyższym tytułem referat pod względem gospodarczym poseł dr. Stanisław Głąbiński. Mowca w obszernych swych wywodach przedstawił zebranym opłakany stan naszej gospodaki od samego założenia i jeśli obecny rząd pójdzie dalej śladem rządów Moraczewskich i im podobnym — państwo polskie dojdzie do biljona długów tj. 1000 miljardów marek.

Trzeci z rzędu referat: „Jakich rządów Polsce potrzeba" wygłosił poseł dr. Stanisław Grabski.

Po wygłoszeniu tego referatu zarządził przewodniczący przerwę obiadową od 1—3 popołudniu.

Popołudniowe obrady rozpoczęto dyskusją nad referatami wygłoszonemi przed południem. W dyskusji zabierało głos 7 mowców, po których wygłosili końcowe swe referaty pp.: Marweg i Wierczak. Przy zamknięciu Zjazdu uchwalono następujące rezolucje:

Zjazd Związku Ludowo-Narodowego w dniu 27 sierpnia potępia bezwzględnie system rządów lewicowo-belwederskich, który Polskę przez pierwsze lata wskrzeszonego bytu niepodległego na najcięższe narażał klęski i straty.

System ten nie chciał zrozumieć istoty niebezpieczeństwa niemieckiego, lekceważył doniosłość ziem zachodnich, odnosił się do ich społeczeństwa z nienawiścią, równocześnie narzucając Polsce awanturniczą politykę federacyjną, któraby na Wschodzie uszczuplała granice Państwa Polskiego na rzecz obcych państewek, luźnym tylko węzłem z Polską związanych.

System ten, zmarnotrawiwszy mienie narodowe na błędną i szkodliwą politykę wojenną zagraniczną, nie umiał zbudować zdrowych podstaw życia wewnętrznego, gospodarczego i administracyjnego, a moralną spójnię narodową rozsadzał wbijaniem w społeczeństwo klina nienawiści klasowej i egoizmu stanowego i narzucaniem mu z góry rządów bezprawia i samowoli dyktatorskiej.

Do walki bezwzględnie z tym systemem politycznym w zbliżających się wyborach Związek Ludowo-Narodowy wzywa wszystkie żywioły narodowe, ponieważ od obalenia tego systemu zależy zdrowie i siła, zależy przyszłość Polski.

Zjazd domaga się takich rządów, które otoczą skuteczną opieką państwową rozwój samodzielności gospodarczej i sił wytwórczych wszystkich warstw narodowych, polskiego rolnictwa, przemysłu, rękodzieła, handlu, polskiej warstwy robotniczej, dalej unarodowienie miast i zaniechanie niewczesnych planów monopolowych i socjalistycznych, — takich rządów, które uzdrowią finanse państwowe i walutę polską na podstawie racjonalnego programu gospodarczego i finansowego, i wykluczą wszystkie wydatki marnotrawne i partyjne i zapobiegną drożyźnie, niszczącej podstawy państwa i ogólnego dobrobytu.

Zjazd uważa za konieczny warunek sanacji gospodarstwa narodowego i skarbowego, ścisłe przestrzeganie praw konstytucyjnych i praworządności w całym ustroju państwa.

Zjazd wyraża przekonanie, że tylko rządy w duchu narodowym i państwowym polskim mogą zapewnić Polsce niezbędną siłę dla obrony niepodległości i pomyślny rozwój całego narodu.

W końcu zaznaczyć się godzi, że Zjazd wypadł nad wyraz imponująco, że był on faktycznie zdaniem egzaminu dojrzałości w sprawach narodowych. Wzorowy porządek i spokój nadają mu cechy powagi wielkiej chwili i rokują mu wielkiego narodowego zwycięstwa. *Jut.*

Podwyższenie pensji urzędnikom.

Wczoraj Prezydjum Centralnego Związku pracowników poczty i telegrafu zgłosiło się do Ministra Skarbu p. Jastrzębskiego w celu poinformowania się jaka zapadła decyzja Rady Ministrów na postawione przez Związek żądania dla polepszenia bytu pocztowców i pracowników telegrafu.

W zastępstwie p. Ministra Dyrektor Kancelarji Prezydjum i Dyrektor Wydziału Budżetowego oświadczyli delegacji, że Rada Ministrów postanowiła do pensji wrześniowej dodać jedną piątą część płac sierpniowych, co wyniesie w przybliżeniu na 50,000 pensji dodatek w wysokości 10,000 mk., na 100,000 — w wysokości 20,000 mk. itd. Rada Ministrów postanowiła jednocześnie skasować czwarty pas drożyźniany.

Sprawę przyznania pracownikom państwowym jednomiesięcznej pensji na zimowe zakupy, uznano za przedwczesną. Delegacji oświadczono, że Rząd opracowuje w szybkim tempie nowy projekt regulacji płac urzędników państwowych i projekt roześle organizacjom urzędniczym dla wyrażenia ich opinji. Rząd spodziewa się, że projekt regulacji płac będzie zatwierdzony na wrześniowej sesji Sejmu, aby od 1 października urzędnicy państwowi otrzymali pobory uregulowane według nowej ustawy.

Kard. Gasparri zachwiany.

Rzymski dziennik „Giornale d'Italia" donosi, że jakoby kardynał Gasparri był zachwiany na urzędzie sekretarza stanu, który sprawował podczas panowania Benedykta XV i pozostał na niem za Piusa XI.

Przyczyną tego ma być ciągle jeszcze wlokąca się sprawa uregulowania stosunku katolików we Francji po rozdziale Kościoła od państwa. Mianowicie w kołach Watykańskich powstał projekt potworzenia we Francji stowarzyszeń djecezjalnych, których myśl datuje się jeszcze z ostatnich lat pontyfikatu Leona XIII. Kardynał Gasparri jest zwolennikiem takich stowarzyszeń i projekt ich wyłożył w referacie, przedstawionym na Komisji do spraw nadzwyczajnych. Komisja ta odbyła w tej sprawie dwa posiedzenia, a na drugiem z nich projekt musiał być ostatecznie pogrzebany, gdyż na 16 obecnych kardynałów tylko trzech, poza samym referentem, oświadczyło się za nim. Byli to mianowicie kardynałowie: Gagliero, Tacci i Bislepi. Uchwała komisji była wprawdzie tylko doradcza, ale Papież miał ją mimo to zatwierdzić.

Na załatwienie sprawy wpłynąć miało stanowisko większości biskupów francuskich, którzy uznali projekt za sprzeczny z interesami religijnemi. Z tego przebiegu sprawy dziennik wspomniany wyprowadza wniosek, że stanowisko kardynała Gasparrie'go jest bardzo zachwiane. Na razie kardynał Gasparri utracić miał wspomniany referat, który ma objąć i projekt wypracować na nowo, Mgr. Cerreli, nuncjusz papieski w Paryżu.

Siły nauczycielskie.

— Ministerstwo zdaje sobie sprawę z tego, że zagadnienie zaprowadzenia w państwie powszechnego nauczania da się rozwiązać pod warunkiem przygotowania w najbliższej przyszłości dostatecznej liczby sił nauczycielskich. To też na produkcję nauczycieli Ministerstwo zwraca uwagę szczególną.

Na pytanie, jaką drogą, t. j. przez jakie zakłady naukowe należy przygotowywać nauczycieli dla szkół powszechnych, władze oświatowe polskie odpowiedziały sobie w ten sposób, że nie przysięgając dalszej przyszłości, w chwili obecnej i w ciągu najbliższych lat należy to robić najskuteczniej przez zakłady naukowe specjalne, o charakterze szkół średnich, czyli przez seminarja nauczycielskie.

Zakłady takie istniały we wszystkich 3 dzielnicach już za rządów zaborczych, ale były one albo tak nieprzystosowane do naszych potrzeb narodowych, że wymagały przeróbki od fundamentów, albo też były tak niewystarczające pod względem liczebnym, że trzeba było robić wszystko, jak gdyby od początku.

Tak np. w byłem Królestwie Kongresowem rządrosyjski pozostawił po sobie 7 seminarjów nauczycielskich, gdy tymczasem dla zaspokojenia normalnych potrzeb terenu tego winno być zakładów tych około 80. W byłym zaborze pruskim seminarja nauczycielskie, dostatecznie liczne i dobrze wyposażone pod względem materjalnym, były traktowane przez rząd niemiecki, jako jeden z głównych czynników wynarodowienia ludności polskiej, i władze nasze, obejmując szkolnictwo w dzielnicy tej, czuły się zmuszone rozpocząć od usunięcia wielu z urządzeń owych, w którem przyznać trzeba — z dużym nakładem kosztów, wyposażył zakłady te rząd pruski.

Praca władz szkolnych musiała więc iść w dwóch kierunkach: 1. b. wydatnego, wprost forsownego pomnożenia liczby seminarjów i 2. zupełnego zreformowania ich pod względem programu naukowego i wychowawczego.

KRONIKA.

KALENDARZYK

Dziś: Sabiny
Jutro: Róży z Lim.
Wschód słońca 5,17, zachód 18,38.
Długość dnia 14,25. Ubyło 3,33.

Poświęcenia Gościńca w St. Bojanowie. W środę dnia 30 sierpnia rano odbędzie się poświęcenie Gościńca. Poświęcenie poprzedzi msza św. która odprawiona zostanie na tę intencję w kościele parafjalnym w St. Bojanowie.

Egzamin uczni kowalskich. Niniejszem podaję do wiadomości, iż uczniowie zawodu kowalskiego, którzy kończą naukę na października z powiatów: kościańskiego, śremskiego i śmigielskiego, winni swe zgłoszenia o dopuszczenie do egzaminu nadesłać na ręce przewodniczącego wydziału egzam. czeladniczego p. A. Tadeusza mistrza kowalskiego w Kościanie, najpóźniej do 12 września 1922, gdyż późniejsze zgłoszenia nie będą uwzględniane. Do egzaminu potrzebne są następujące papiery: 1 kontrakt, czyli ugoda, 2) własnoręcznie napisany życiorys, 3) poświadczenie od mistrza potwierdzone przez burmistrza, komisarza lub sołtysa, 4) poświadczenie szkoły uzupełniającej, jeżeli do takowej uczęszczał, 5) wniosek o przyjęcie do egzaminu, 6) 2000 marek na koszta egzaminu.

Zwraca się uwagę na to, iż każdy uczeń przy końcu nauki musi się poddać egzaminowaniu. W myśl § 131 o ord. proceder. winny cechy oraz mistrz sam, ucznia do złożenia egzaminu nakłonić. W razie nie zastosowania się do powyższego rozporządzenia, podlegają obie strony karze. Przewodniczący wydziału egz. czelad.

A. Tadeusz w Kościanie.

Telegramy.

Pierwszy polski „Zeppelin".

Poznań, 28. 8. Z oficerskiej szkoły aerostatycznej w Toruniu przybył wczoraj o godz. 6 i pół po południu do Poznania pierwszy polski sterowiec „Lech" z pilotami płk. Bołsunowskim, kpt. Bilkiem i ppor. Azembskim, oraz załogą, składającą się z jednego oficera - mechanika i 2 pomocników - podoficerów. Sterowiec jest stacjonowany w hali warsztatów na Winiarach. Pozostanie on w Poznaniu przez kilka dni i w razie pomyślnej pogody od dzisiaj 5 popoł. zacznie odbywać wzloty nad Poznaniem i w okolicy Poznania.

Ustalenie budżetów.

Warszawa, 26. 8. (A. W.) Do dnia 1 września rb. urzędy centralne muszą złożyć w ministerjum skarbu preliminarze na rok 23. Według posiadanych przez prasę informacyj nie wszystkie urzędy zdążą do 1 września ustalić budżety. Jednak zwłoka, jaka w poszczególnych wypadkach nastąpi, jest zupełnie usprawiedliwiona. Dotyczy to zwłaszcza ministerjum spraw wewnętrznych, którego budżet w związku z wyborami uległ zmianie.

Strach niemiecki robi wielkie oczy!

Katowice, 26. 8. (Pat.) Zjawienie się na G. Śląsku oficerów francuskich, którzy wraz z gen. Dupont towarzyszą wycieczce polskiej uczniów szkoły sztabu generalnego rozdmuchuje tutejsza „Kattowitzer Zt." do znaczenia dyplomatycznego, twierdząc, że w niemieckich kołach politycznych i gospodarczych w obu częściach G. Śląska kursują niepokojące wieści, jakoby zwiedzenie granicy przez oficerów francuskich stało w związku z ewentualnemi sankcjami na Zachodzie. Francuzi, zdaniem tego pisma, bawiący na Śląsku mają poprzeć myśli skłonienia Polski do wzięcia udziału w sankcjach, pod postacią okupacji całego Górnego Śląska.

Redaktor: Julian Tyczka, Śmigiel.
Właściciel i wydawca: A. Klóskowski, Poznań 3.
Czcionkami drukarni Klóskowskiego w Śmiglu.